

onze aandacht thans heeft, en de herinnering werd bij mij weer levendig, toen ik voor ongeveer 2 jaar een tweede geval zag, dat mij onmiddellijk aan het eerste deed denken. In dit laatste geval echter heeft het mij gewaarschuwd voor een te gunstige prognose, en de afloop heeft mij geleerd, dat er eigenlijk geen „teeken” is, of het heeft waarde. (Zie bijv. ook: „Semiologie”, in de *Annales de Méd.*”; schrijver is mij ontgaan, die wijst o. a. op pijn aan het ulna-kopje bij leveraandoeningen !

Deze patiënt, een heereboer, die een gewone, matige levenswijze voerde, werd door mij behandeld wegens „hooikoorts” (met injectie's van SORMANI) en wegens chronische pharyngitis en laryngitis met acute exacerbatie's (hij deed veel aan muziek, vooral zang), waarbij dikwijls lastige hoestprikkel, stuwung enz. optraden.

Op zekeren dag verzocht patiënt mij, hem eens heelemaal te onderzoeken, waarbij hij o. a. wees op de rechter ribbeboog, waar hij een „dompige” pijn en „opgezet gevoel” had. Toen viel mijn oog op een 2 à 3 vingers-brede, roode en blauw-roode strook uitgezette bloedvaatjes, die als een netwerk in een gebogen lint zich over een lengte van een handbreed uitstreckte, eenigszins slingerend, althans niet rechtlijnig begrensd. Aan een deel van een cap. medusae deed deze band in het geheel niet denken: de doorsnee van de vaatjes is hier immers eenige mM.'s; in mijn geval hadden ze een doorsnede van grootere capillairen hoogsten. Maar het voornaamste was de schrik, die ik kreeg (en terstond dissimuleeren moest) toen ik plotseling herinnert werd aan mijn eerste kennismaking met zoo'n vaat-netje, die niet van de aangenaamste was. Hoelang dit verschijnsel al bestond, kon niet worden vastgesteld; helaas moets ik echter ondervinden, dat mijn vriend en patiënt wel degelijk zou gaan lijden aan een leverziekte, die hem na ongeveer 4 maanden ten grave sleepte: HANOT'sche cirrhose.

Ik zal over het verloop, de verschijnselen enz. niet uitwiden, zij weken even veel en even weinig af van de „voorschriften” in de boeken als gewoonlijk ! Waarop ik alleen wilde wijzen is, dat de uitgezette bloedvaatjes op het rechter-ondergedeelte van de borstwand mij vroegtijdig deden denken aan een chronische ziekte, die, zonder het onderhavige verschijnsel en de ervaring vroeger opgedaan, mij zeker op een dwaalspoor, met ernstige gevolgen wat de prognose betreft, zou hebben gebracht, toen bij het begin de meer imponeerende symptomen als: icterus, vermoeidheid enz., op ieder den indruk van een icterus catarrhalis zouden hebben gemaakt ! Het verschijnsel komt zeker niet altijd voor: *in de huid*, dus zichtbaar; wat zich achter de schermen afspeelt, blijft door het zeer dikwijls te betreuren ontbreken van obducties verborgen; een derde patiënt, met een kolossaal hypertrophisch, niet-hobbelige lever, in het laatst van zijn ziekte met *sterke ascites* plus *sterke icterus*!, en gedurende zijn heele ziekte zonder bevredigende diagnose, vertoonde het verschijnsel in het geheel niet, wat ik met stelligheid kan beweren, omdat mijn aandacht er uitteraard thans op is gevestigd.

Zooals te verwachten was, vertoont ook geen enkel kind na de *zeer talrijke* gevallen van ict. catarrh, die op het oogenblik in mijn omgeving voorkomen, iets ervan; het is immers wel een uiting van een langer durend en intensiever proces.

Vaassen.

G. E. WINDEMULLER.

VRIJE SPECIALISTENKEUZE? 1)

Voor enkele weken zond ik een mijner patiënten naar de polikliniek van de Rijkskliniek te Utrecht, terwijl ik, daar eenige spoed bij zijn behandeling gewenscht was, hem, ingeval hij daar niet binnen korten tijd geholpen kon worden, een bepaalden specialist aanried, om zich dan particulier te laten behandelen.

In dit geval was er voorloopig geen plaats voor hem in de kliniek, zoodat de patiënt te kennen gaf zich dan te zullen laten behandelen door den specialist, dien ik hun genoemd had. In plaats daarvan werd hij door den onderzoekenden assistent, overgehaald zich door een ander specialist te laten opereeren, en dat terwijl hij nogmaals zijn wensch te kennen gaf naar den door mij genoemden te gaan.

Tegen deze, mijns indiens zeer oncollegiale handelwijze, wensch ik te protesteeren.
Lange Ruigeweide, 11 Juli 1921.

F. C. DOORENBOS

1) Zie blz. 547.